

Till Socialroteln KF/KS kansli, Stadshuset

Remissvar från HSO Stockholms stad, Dnr: 326-1051/2013

Angående förslag till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst

HSO Stockholms stad avger härmed yttrande över de reviderade riktlinjerna för riksfärdtjänst.

Självfallet är det bra att staden reviderar riktlinjerna utifrån ny praxis som etablerats genom domar i Högsta förvaltningsdomstolen samt uttalanden från JO m fl. Vi vill dock markera att för personer med funktionsnedsättning kan riksfärdtjänsten vara avgörande för att kunna vara delaktig i samhällslivet. Nedan ger vi kommentarer till några av de förändringar som föreslås.

Ny lagregel - om ansökan gäller barn under 18 år ska prövning göras i förhållande till barn utan funktionsnedsättning (sid 5 i riktlinjerna)

Denna regel avser att klargöra föräldraansvarets relevans vid prövning av riksfärdtjänst. Om ett barn utan funktionsnedsättning inte skulle klara av att göra en specifik resa själv ska inte heller barnet med funktionsnedsättning beviljas riksfärdtjänst för denna resa. Däremot ska riksfärdtjänst beviljas om det på grund av barnets funktionsnedsättning inte är möjligt, trots föräldrarnas närvaro, att resa utan specialfordon. Riksfärdtjänst ska också beviljas om ett barn med funktionsnedsättning måste resa dyrare än ett barn utan funktionsnedsättning.

Våra synpunkter

Det förefaller vara rimligt att det är funktionsnedsättningen som ska kompenseras genom riksfärdtjänst och inte ålder, vilket framgår av riktlinjerna. Vi vill dock uppmärksamma staden en på en felaktig skrivning i tjänsteutlåtandet på sista raden sid 4 samt första raden sida 5:

*Innebörden av båda dessa lagtexter är sammanfattningsvis att en jämförelse ska göras med ett barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning och om bedömningen är att det barnet hade kunnat göra den resa som ansökan avser själv, ska **inte** riksfärdtjänst beviljas.*

Tillgänglighet till stationer (sid 6 i riktlinjerna)

I förslaget till riktlinjer framgår att handläggaren först och främst ska ta reda på om det finns möjlighet till ledsagning vid på- och avstigning vid stationer och terminaler. Om denna service erbjuds och behovet därmed tillgodoses så ska den enskilde inte beviljas riksfärdtjänst.

Våra synpunkter

Socialnämndens råd för funktionshinderfrågor anser att det är fel att hänvisa till att de allmänna kommunikationerna fungerar och att ledsagare finns på plats. De påpekar sårbarheten vid flera byten samt risken att missa anslutningen. Detta medför negativa påfrestningar som leder till fysisk och psykisk stress.

Att stationer är tillgängliga och att ledsagning erbjuds där är självklart ett steg mot ett samhälle där alla kan vara delaktiga. Samtidigt instämmer vi till fullo i den oro som Socialnämndens råd för funktionshinderfrågors ger uttryck för. Man måste säkerställa fullt ut att servicen vid stationer och terminaler fungerar för att det ska kunna kompensera för funktionsnedsättningen.

En resa i taget (sid 7 i riktlinjerna)

JO har gjort ett uttalande om att resor ska beviljas en i taget, detta med hänvisning till att behoven kan förändras samt att tillgängligheten vid stationer måste prövas. Staden föreslår att fler resor i taget i undantagsfall ska kunna beviljas, men då till samma adress med samma ändamål.

Våra synpunkter

Detta är en försämring som innebär bristande flexibilitet för den enskilde, framförallt om man behöver resa med kort varsel. Det är uppenbart med ett så oflexibelt system att man som enskild riskerar att missa viktiga händelser i livet. Att behovet skulle förändras avsevärt på kort tid förefaller vara osannolikt då många som är berättigade till riksfärdtjänst har varaktiga funktionsnedsättningar. Att tillgängligheten på stationer snabbt skulle förändras är inte heller sannolikt. Det är därför en onödig och olämplig begränsning som endast ger den enskilde och förvaltningarna mer administration.

Ledsagning (sid 9-10 i riktlinjerna)

Här beskriver riktlinjerna att den generella tillgängligheten och möjligheten att få ledsagning på stationer och terminaler nu är god. Om den sökande endast har behov av ledsagning för på- och avstigning behövs normalt inte färdtjänst. Riktlinjerna tar även upp att det inte är

kommunens ansvar att ordna ledsagare åt den enskilde vid riksfärdtjänst. Däremot kan den enskilde söka ledsagare genom SoL eller LSS i det fall man inte kan ordna ledsagare själv.

Våra synpunkter

Här har vi samma synpunkt som ovan, att det måste vara klarlagt att servicen på stationer och terminaler faktiskt fungerar. I de fall den enskilde inte kan ordna ledsagare själv så bör handläggningen av ledsagning genom SoL och LSS ske skyndsamt. Vi kan se en påtaglig risk att en resa inte kan genomföras på grund av att ledsagningen inte kan tillhandahållas i tid.

Hjälpmedel (Sida 10 i riktlinjerna)

Huvudregeln är att personligt förskrivna hjälpmedel får tas med på resan, såvida de behövs på själva resan. Andra personligt förskrivna hjälpmedel får tas med om de inte påverkar valet färd sätt så att det blir dyrare. I så fall ska dessa hjälpmedel hyras på plats av kommun eller landsting vid resmålet.

Våra synpunkter

Detta förefaller vara en begränsning som inbegriper risker för olika tolkningar. Ett personligt förskrivet hjälpmedel kan komma att behövas på en resa utan att det är uppenbart på förhand. Risken är att tolkningen av denna skrivning kan komma att tillämpas olika runt om i staden, samt påverka den enskilde negativt. Det är inte heller tydligt om staden kommer att bistå med hjälp att hyra hjälpmedel på det aktuella resmålet samt om staden tar ansvar för att kontrollera tillgängligheten till hjälpmedlen på resmålet.

Avslutande kommentar

Sammanfattningsvis ser vi en stor risk för att det kan bli svårare att få tillgång till riksfärdtjänst med de nya riktlinjerna. Riktlinjer kan vid en hård tillämpning medföra begränsningar. Ett generellt drag i riktlinjerna är hänvisningar till andra aktörers tillgänglighet och bistånd. Det är självklart positivt om tillgängligheten är generell. Men tillgängligheten måste också vara tillgodosedd i det enskilda fallet för att delaktighet i samhällslivet ska kunna uppnås.

Vi vill avslutningsvis markera att det hade varit angeläget att revideringen av riktlinjerna för riksfärdtjänst hade gått till på ett sätt som från början hade engagerat företrädare för brukarorganisationerna. Nu har vi fått riktlinjerna för yttranden i flera sammanhang, men i slutet av handläggningen inför nämndbeslut. Detta är inte tillfredsställande i en för funktionshindrade så viktig fråga. Vi önskar att ärendet återremitteras för förnyad handläggning i reell samverkan med HSO och berörda brukarorganisationer.

På uppdrag av styrelsen för HSO Stockholms stad

Lena Huss

Emanuel Mörk

Ordförande

Ombudsman